

СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рѣкъ VIII. Олифантъ, На. Середа 15-го Августа 1900. Число 30.

КАЛЕНДАРЬ.		ЗНАЧЕНІЕ.	
Августъ.		Свѣтъ „Свободы“ — Слово въ редакціи. — Переглядъ тѣхъ же. — Велика рѣчь. — Панихиды по плейзахъ. — Дошнѣ. — Рѣчь кума Грини за Василья. — Новинки. — Писемный листъ. — Вечеринка. — Фейлетонъ: Олега Шупакъ. — Стихи: Въ Писемный листъ. — Руско-английскій проводникъ. — Оголошенія.	
15	С. Перенесеніе мощей св. Стефана		
16	Ч. Писемный листъ и Фейлетонъ		
17	П. Св. 7 Отроковъ и Фейлетонъ		
18	С. Багачъ, муч. (Препод. Преобр.)		
19	Н. 10. по Свѣтъ. Преобр. Господ.		
20	П. Стефанъ I. Пар. угорскій		
21	В. Емиліанъ вѣков.		

СПРАВЫ „Р. Н. СОЮЗА.“

Справозданіе касовое „Р. Н. Союза“ за мѣсяцъ юлій 1900 року.

Ansonia, Conn. Братство св. Петра и Павла	\$27.00
Auburn, N. Y. Бр. св. О. Николая	6.65
Belle Vernon, Pa. Бр. Пр. Богородицы	17.08
Brooklyn, N. Y.	—
Buffalo, N. Y. Бр. св. Іоана Хрестителя	12.78
Calumet, Pa. Бр. св. Іоана Хрестителя	24.90
Charleroi, Pa. Бр. Свѣтъ. св. Духа	21.60
Christopher, Pa. Бр. св. Андрея	8.40
Cleveland, O.	—
Edwardsville, Pa. Свѣтъ и Василья	4.20
Eleonora, Pa. Бр. св. Арх. Михаила	14.33
Elmira Heights, N. Y. Бр. св. Арх. Мих.	9.49
Glen Lyon, Pa. Бр. св. Петра и Павла	11.70
Homestead, Pa. Бр. св. Арх. Мих. (юлій и юлій)	10.50
Jersey City, N. J. Бр. св. Петра и Павла	42.15
Jessup, Pa. Бр. св. Петра и Павла	18.00
Lancaster, N. Y. М. Р. Н. С.	—
Lansford, Pa. Бр. Пр. Богородицы	89.40
Lodi, N. J. М. Р. Н. С.	—
Mahonoy Plane, Pa.	—
McAdoo, Pa. Бр. Прокр. Пр. Богородицы	62.13
McKees Rocks, Pa. Бр. св. О. Николая	—
Mayfield, Pa. Бр. св. Кирилла и Методія	27.97
„ М. Р. Н. С. (юлій и юлій)	80.61
Mt. Carmel, Pa. Бр. св. Димитрія	21.76
„ Бр. св. Петра и Павла	42.65
New Britain, Conn. М. Р. Н. С.	—
Northampton, Pa. Бр. Пр. Богородицы	49.80
Old Forge, Pa.	—
Olyphant, Pa. Бр. св. Іоана Хр.	139.20
„ Фекула Василья	70
Pittsburg, Pa. Бр. св. О. Николая	135.19
„ Бр. дѣвоче	—
Plymouth, Pa. Бр. св. Петра и Павла	29.66
Priceburg, Pa. Бр. св. Василья Вел.	38.52
Rendharo, Pa. М. Р. Н. С.	—
Rohne, Pa. Бр. св. Сисла	14.11
Sayre, Pa. Бр. Благовѣщенія Пр. Бог.	6.14
Scottdale, Pa. Бр. св. Іоана Хр.	8.10
Stranton, Pa. Бр. св. Ілія Прор.	19.76
Shamokin, Pa. Бр. св. Кир. и Мет.	84.60
„ Бр. св. Іосифа	11.63

Shenandoah, Pa. Бр. св. Арх. Мих. (юлій и юлій)	97.40
Simpson, Pa. Бр. св. Василья Вел.	—
Soldier, Pa. Бр. св. Арх. Мих.	5.00
St. Clair, Pa. Бр. Пр. Богор.	37.81
St. Louis, Mo. Бр. св. Арх. Мих.	38.95
Syracuse, N. Y. Нове Братство	11.90
Trauger, Pa. Бр. св. Петра и Павла	36.45
Troy, N. Y. Бр. св. О. Николая	13.24
Waterbury Conn. М. Р. Н. С.	—
West Pawlet, Vt. Бр. Прокр. Пр. Бог.	17.45
Whitney, Pa. Бр. Прехъ Святителей	10.70
Wilkes-Barre, Pa. Багачъ Семанъ	4.20
Yonke s, N. Y. М. Р. Н. С. (юлій и юлій)	43.25
Разомъ:	\$1407.06

Станъ касы „Союза“ за днѣмъ 30. юлія б. р. такий:	
Доходу:	\$7859.45
Розходу:	1070.32
Остае въ касѣ:	6789.13
Зъ того депозитовъ е:	\$1862.54
Фондъ розпорядимый	56.74
Фондъ желѣзный	4869.85
До фонду желѣзного вниенъ „Союзъ“	\$2414.58,
понеже фондъ жел. має выносити	\$7284.43

Въ другой половинѣ юлія б. р. приступили до „Р. Н. Союза“ слѣдующіи новіи члены:	
St. Clair, Pa.	Число въ гол. вниенъ:
44. Вышневская Анна	254
45. Вышневскій Іосифъ	254
46. Галайга Марія	255
Sayre, Pa.	
47. Петрикъ Марія	1974
48. „ Антонъ	1975
Lansford, Pa.	
49. Бѣлцаровскій Романъ	1976
50. Мѣчегъ Михаилъ	1976
51. Ферко Стефанъ	1976

Glen Lyon, Pa. 1364
Jersey City, N. J.
53. Даябъ Плавъ. 129
Д. Пирчъ. секретарь
Квитъ
на \$30.00 словами тридцать долларовъ, котріи я выше подписана, яко посмертно по мнѣмъ хлопцю Теодозію зъ касы „Союза“ одержала.
Антонія Карпанъ.
ПРИ СВѣДѢНІИ:
Андрей Пижъ,
Петро Грабани.

Слово въ редакціи.

Поважаний читатель и читательки!
Хочемо звернути вниѣ вашу увагу на одну рѣчь досытъ великою ваги, а се на вашъ дѣти.
Що нашъ дѣти лѣпшии и влидно розумѣннѣи въ

старшихъ, се въ большій части правда, бо они выхо- ваніи въ иншихъ, щасли- вѣйшихъ обставинахъ. Если бы мы, старшіи, були въ та- кихъ самыхъ обставинахъ выхованіи, були-бъ и мы мудрѣйшими и лѣпшими. Одна лишь бѣда зъ на- шими дѣтьми, що они, якъ и взагалѣ молодежи всѣхъ дру- гихъ народѣвъ,

больше склонны до инглий- ской мовы якъ до руской. И не дивно! Нашъ рускій школь, котрыхъ дуже мало, та котріи зъ малыми лишъ выимками, дуже нужденніи, не могутъ зацѣпити къ дѣ- тямъ любви до рускости; книжочъ рускихъ дѣти ду- же мало читають, бо и стар- шій, а навѣтъ такъ званіи „интелігентны“ декстры того не роблять; тымъ больше не читають дѣти часописей. Щобы сему лиху бодай въ части зарадити, постарались мы о яку такую книгарню, въ котрой и для дѣтей знай- деться де що цѣкавого, а кро- мѣ того въ слѣдующихъ чи- слахъ „Свободы“ будемо помѣщати около двѣхъ пинальты матеріялу для дѣ- тей водновѣдного въ инглий- скомъ языкѣ зъ образками, щобы ихъ черезъ те заохо- тили до читанія нашою рус- кой газетѣ. Матеріялу той писаный дуже приступнымъ легкимъ языкомъ, буде не безъ пожитку и для стар- шихъ. Читаючи его, будуть набирати они вправы въ языцѣ инглийскомъ такъ до- конче тутъ каждому потріб- нымъ.

Сподѣмось, що пов. чи- татель и читательки „Сво- боды“ не возьмутъ намъ сей „новости“ за зле, але про- тивно, зваживши, що впро- ваджене такой новои руб- рики потягае за собою знач- ный кошты, подѣпрутъ насъ и будуть не лишъ точно свою предплату засылати, але и зъеднувати намъ но- тыхъ предплатниковъ.

Редакция.

Переглядъ тѣхъ же днѣвый.

— Ненависть полудневыхъ бѣлыхъ до нѣгровъ зновъ выйшла на верхъ. Въ полудневой Каролайнѣ ухва- лено право, въ наслѣдокъ которого три пятыхъ части нѣгровъ живущихъ въ томъ стейтѣ не будутъ мати пра- ва голосованія.

— Въ 18. юлія пере- стали Хинцѣ стрѣляти на чужинцѣвъ въ Пекинѣ, бо и такъ вбили вже 56, а зра- нили 138. Коло мѣста Пьет- сангъ була велика битва мѣжъ союзными европей- скими войсками, а Хинцѣ- ми. Союзный войска втрати- ли 1200 людей, Хинцѣ втрати- ли такожъ много и мусѣ- ли уступити, мабуть на те- только, щобы невдовзі ще зъ большою силою вдарити на бѣлыхъ. Мѣжъ тымъ принцъ Туан, найбільшій ворогъ чужоземцѣвъ, побивъ сильно російскій войска надъ рѣкою Амуръ и затоп- пивъ ихъ 4 судна. Заохоче- ній тою побѣдою Хинцѣ подносятъ головы и морду- ютъ многихъ чужоземцѣвъ и тыхъ Хинцѣвъ, що при- няли християнство. Лі-Гунг- Чангъ, заступникъ королев- ской, доставъ поручене про- водати договоры покоевъ зъ державами чужоземными. Ты однакъ не хочуть жад- ныхъ переговоровъ, доки хинцѣ рядъ не забезпе- чить комунікацію амбаса- доровъ зъ ихъ правитель- ствами. Въ виду того со- юзній войска идуть далше на Пекинъ, подѣ проводятъ нѣмецкого графа Валдерзе.

— Италійскій король вже похованый, лежить въ Римѣ, и его сынъ обнявъ тронъ. Всяда спокой пануе.

— Буры все ще бють ся зъ Англичама въ полудне- вой Африцѣ, та спѣбмали 300 Англичковъ до неволя.

— В. Д. Брайнь, демо- кратичный кандидатъ, ска- завъ, що если зѣстане пре- зидентомъ, дастъ независи- мость Филиппинамъ. Въ виду сего Филиппинцѣ зновъ силь- нѣйше рушають ся.

— Молодой сербскій ко- роль Александеръ оженивъ ся зъ 38 лѣтнюю Мадамъ Манинъ. Мѣе она бути ду- же красна и доброго серця. Дѣдъ короля Милошъ Обре- новичъ насъ свинѣ, а отецъ, Миланъ Обр., славный зѣ своего розпустного життя е найстаршимъ комендантомъ войска въ Сербіи. Вонъ не жѣе зъ жѣнкою.

Велика рѣчниця!

Якъ разъ минувъ рѣкъ, коли то нашъ патріотъ зѣ- хали ся до Філадельфіи, щобы американскую Русь зор- ганізувати и повести пев- нымъ крокомъ впередъ. Зѣ- халось до 30 священниковъ и совѣтъ сотворили. Одни перебули зъ тымъ святымъ переконанемъ и наумомъ, щобы вже положити конецъ всѣмъ свинѣствамъ и заве- сти якийсь ладъ; другой — се пачка, що знае лишъ свое „я“, перебули, щобы обезпечити свои приватныи справы, бо всяка орґаніза- ція въ томъ напрямѣ имъ не- потрібна а навѣтъ шкѣдна; а третю частину творили ты, що перебули зъ цѣкавости, що зъ того выйде, або не- рѣшимъ, що не знали, чи мають пристати до першихъ чи до другихъ.

(Продовжене на другой сторонѣ).

ОЛЕКСА ШУПАКЪ.

Отворивъ Шупакъ Олекса старый сусѣннице, ставъ гарбаты руками въ порогахъ, що черваки наточили лѣтами, знайшовъ кусень посторонка... Только й зѣстало спадцины по поселѣдой ліці- тации, только памятки по дорогихъ покойникахъ, бо весь вѣсковый доробокъ разомъ зъ жѣночними коралыма забравъ до чиста начальникъ „влощенъ- ского“ банку...

Оглядае Шупакъ Олекса мотузъ, натягае, зробивъ петлю, зацморгнувъ на руку, далѣ вло- живъ собѣ на шію и таки на добре зацморгнувъ ся, ажъ мало очи зъ глубокихъ ямъ не выльзали, ажъ щось хрунуло въ горланцѣ... Добрый мотузъ, нездрухивый... на що бы вонъ придавъ ся? За добрыхъ часѣвъ прицинали на нѣмъ телята въ хатѣ при столѣ, а нынѣ, що на нѣмъ при- ципити?... що?...

Добры то були часы, коли Олекса Шупакъ малыми хлопцемъ вывертавъ козлы на святый вечеръ по „дѣду“ разомъ зъ телятами... а нынѣ? Жѣнка на жидѣвскомъ загонѣ гаруе день безко- нечный за цѣлотора шѣтки. Вонъ прибѣтъ зъ паньского лану перервати голодъ, глядитъ по хатѣ — пусто... Пѣчь зминая, горшочко зъ кисе- лицѣ на земли розбитый, вѣнокъ вываленъ зъ варцабомъ, дворовый пѣсь выцѣредивъ Олексу, зробивъ собѣ компанію. Та на чѣмъ ту жити и якъ жити? На тыхъ чотырохъ моргахъ жѣвѣль- ницѣ, що коли дощъ перенаде, то булькотить въ нѣмъ якъ скисла фасольа въ голудѣмъ животѣ, а

коли свѣте сонѣчко ожарить еи, то не только выгоритъ пеника, але и той старый мошнице ко- стурбатый по кунинахъ цезае. Та щобы то хочъ вонъ самъ на тыхъ чотырохъ моргахъ, ту ще и стрыкъ держитъ зъ того половины, и стрыкъ мае пятнадцатилѣтнього сына Гриня... Не дожидати ся по смерти старого лѣвшою долѣ! А що буде за колька лѣтъ, якъ Гринь оженитъ ся, якъ при- будутъ дѣти и стануть Олексу Шупака шупати на всѣ боки и гонити зъ хаты? Ахъ! той Гринь, той Гринь! На що вонъ народивъ ся и черезъ пятнадцатилѣтъ лѣтъ якъ жарене вуглѣ пече его сердце, навѣтъ у свѣ не дѣе спокою! Не выдер- жу далше — думаетъ собѣ Шупакъ Олекса — нынѣ конецъ мущу тому зробити... нехай дѣе ся, що хоче! Старый въ лѣсѣ, вонъ самъ у хатѣ, сусѣды всѣ въ полѣ... Лѣшня нагода такъ скоро не знайде ся...

И зацморгнувъ Шупакъ Олекса мотузъ за пазу- ху, выйшовъ задними дверми на стрыковѣ по- двѣре, сѣвъ мѣжъ околотами подѣ стодѣльною... Якось не може набрати водваги, хоть очи заки- пѣли кровю, а въ головѣ наче его ковалѣвъ рѣже молотами. Жде подѣ стодолю, жде, не може крѣвнати собѣ...

Наразъ якась дѣволяска сила поперла его въ стрыкову лѣвшинице. Двинутъ ся Олекса, а Гринь за варетатомъ мече-перемѣтѣе човенцемъ, потовкуе лядю, перебирае нѣжками и сѣвѣе якось богѣмѣльною.

Не може Шупакъ Олекса забрати ся до ка- товского дѣла, хоть лютоси въ сердцу стократъ больше, нѣжъ у кровѣж-дѣмъ звѣрѣ... Хоть дѣе только сили въ нѣмъ взяло ся, що пальца- ми подробивъ бы, щобы разъ освободити ся водѣ

тыхъ що-денныхъ мукъ... Вкѣнци кинувъ ся Олекса зъ цѣлою силою на свою жертву, ажъ ткацкій варетатъ розлетѣвъ ся, зацморгнувъ мо- тузъ на шію Гриневи, повѣсивъ его на кульку до грагари... Справа пошла такъ легко, такъ спокойно, що шарубачъ аявъ не йойкнувъ, аявъ не верухнувъ ся. Зависъ подѣ стелюю, склонивъ голову наче заснувъ у колысцѣ упоенный тужли- вою пѣсню покойной своей матери. Добре, що не боронивъ ся, только якъ „агнецъ на заколе- ніе“ воддавъ ся въ катовскій руки стрычного брата, навѣтъ руками не рушавъ. Нѣ крови, нѣ знаку, нема навѣтъ по чѣмъ затирати слѣдовъ Кайнской злобы.

Вхопивъ Олекса коновку зъ водою, погнавъ къ косарямъ на паньскій лѣсъ, косить безъ уто- мы, не спочиваетъ.

Кладѣ Олекса перекося въ колѣно, другой не въ силѣ зрѣвати ся зъ нимъ, такъ гонитъ напередъ, а якъ только пристане на хвилю косу поострати, заразъ чѣе крикъ зъ села, бачить, якъ старый стрыкъ обѣймѣ зимного трупа и заноситъ жалобу до Бога. Не може Олекса при- глумити тыхъ страшныхъ плачѣвъ брѣнькотомъ каменя о косу, тягѣе кѣсою въ густой буйной травѣ, мало не переломитъ ся въ двое. Косарѣ на передѣ утѣкають, щобы котрому не подѣтѣвъ ноги.

Зачепивъ Олекса косою о якийсь кимакъ, коса розскочила ся на четверо... Вонъ самъ по- валивъ ся на перекѣсъ, востромивъ голову въ хо- лодну скошену траву, лѣзе дѣе у пропасть подѣ землю, гадко ему жити на сѣмъ свѣтѣ.

Поднимають Олексу люде... ба, та то не люде — то жандармы зъ багнетами... Уже при-

шли забрати Каина, братоубійника. Громадске начальство обетунило кругомъ, глядитъ люто, гадитъ ся дикимъ звѣромъ въ образѣ чловѣчѣмъ... А сивый стрыкъ все ще обнимае трупа и гля- дить на небо, якъ бы звѣдтамъ мала упасти хоть краплиночка лѣку на его роздерте сердце, хоть дробочка потѣхи на его аболѣлу, водчаяну душу. Нѣме горе страдальця вѣтчи такъ велике и не- высловлене, що здаеся разомъ зъ нимъ заводитъ рыдае мертвота, не то людске сердце.

Скували жандармы Олексу Шупака, сильнс скували ланпухами, ажъ руки въ мигъ згрубѣ- ли, ажъ нѣхтѣ посинѣли, ажъ лице поторѣло. Увели душегуба до войтовой хаты и кажутъ хатнымъ выносити ся геть... Хотѣть самый роз- мовлять зъ вѣпателемъ, на свой ладъ протоколъ тягнути.

— Нѣ, панове жандармы! Моя хата не ка- товня! — водзымае ся на се войтъ. — Ведѣть его де хочете, але тутъ, я у своей хатѣ на таке не позволю...

Надумали ся жандармы, пошентали, повели Олексу въ лѣсъ, стискають ланпухами, товчуть грѣшныи кости колыбама, кажутъ:

— Признай ся, злодѣю! признай ся душе- губе! Нѣчого тобѣ не буде, волосѣ тобѣ зъ го- ловы не спаде, только признай ся!

Олекса мовчить, не признае ся. Наче мер- тва окока слова не писне, зноситъ ровнотушно тортуры, не признае ся.

— Ты самъ дѣволя въ подобѣ людской! — мовлять до себе жандармы. — Лишѣмъ тоту ро- боту, ведѣмъ его до суду, може той що зъ него вытягне.

(Продовження з сторони першої).

Заграло море — зачалися паради. Воефорь (та трета частина) аж затрясся ся, побачивши, якъ тй другй нечаяно скочили на першихъ, якъ быкъ на червону плахту. Здавалось, що туй-туй по вьсьому, але роги быка оказались слабыми. Нападъ вѣдперто, чола выпогодилися, але не розумъ та серце, парады пѣшли впередъ и доведено до кѣнца.

Уложено статуты, ухвалено багато доброго, выбрано совѣтъ, котрому дано на вѣтъ директиву, що має чинити и розвѣхались домѣвъ зъ нетанею чѣкавостю, що зъ того буде.

И власне, коли минула рѣчниця собору руско-американской провинции, коли минувъ рѣкъ славного урядованя нашого першого «Совѣта», я ницй рабъ божий думає, що ту рѣчницю якоєс почтити ся. А вже бувъ певнымъ, що «Совѣтъ» скличе рѣчній зборъ и здасть справоздане зѣ своєю дѣяльностю, якъ то буває у людей. Ще-мъ гадавъ, що може хтось зѣ старшихъ подвижниковъ або членѣвъ «Совѣта» забере голосъ въ той справѣ. Але де тамъ! Вьсьо благоденствуетъ, «Совѣтъ» нѣ чв-чиркъ; а той, що чогось сподѣявъ ся справдливъ по словницю, що «надѣя дурному радѣсть».

Тому я, бажаючи, чтобы та свѣтла хвиля въ розвою амер. Руси не минула безслѣдно, бо за рѣкъ въ томъ часѣ вже будемо въ початкахъ нового столѣтя и може середъ иншихъ вѣдносити, забравъ слово. А прошу на мене не гнѣватись за се, бо рублю се (хочъ не покликаный) въ найлѣпшѣй вѣрѣ та хочу знати, якои маю свѣдати — ци «вѣчная память» — ци «многая лѣта».

Я хотѣвъ бы коротко значати: 1) чи «Совѣтъ» вызивавъ ся зѣ порученою ему работы? 2) яка користь зъ его рѣчничѣ дѣяльности для амер. Руси? 3) що далѣше думає робити?

«Совѣтъ» мавъ передовѣсьмъ скрѣпити саме товариство священниковъ и вьсѣхъ неприящихъ на соборѣ за-просити до вступленя въ члены. Мавъ скликати чимъ скорше новй зборъ вже зѣ свѣтскими делегатами цер-

ковныхъ громадъ и перепровадити загальну організацію. Мавъ выдавати ема-тизмъ, мавъ постаратись о фондѣ мисійный и розпо-чати выданництво, мавъ вѣд-бувати рѣчній зборъ полу-ченй зъ мисіями та вѣчами для народу и т. д.

А що зъ того вьсього зрѣбавъ? Я не знаю! А хто знає, то зволить повѣсти! Ну, але прецѣнь щось рѣбавъ! Такъ що?

О скѣлько знаю зъ публичныхъ заявъ, то «Совѣтъ» вѣдбувъ пѣвтора засѣданя, на котрыхъ порѣшивъ ажъ 80 справъ! Прошу не смѣ-ятись! Предсѣдатель «Совѣта» отримавъ масу писемъ, котрыхъ урядове число дой-шло до 219! «Совѣтъ» выславъ двѣ чи три комісії. Перша и друга вѣнчались великимъ зеромъ, а трета комісія перепровадила пертракцію новои парохіи — въ парохіи. Що бѣльше? Ага ще було два оголошеня вѣдъ «Совѣта»: чтобы святкувати рѣчницю хрѣщеня Руси и чтобы куповали льосы дя-ковской фантовой льотеріи, въ наслѣдокъ(!) чого багато льосѣвъ розпродано. — Бѣльше заслугъ я не годенъ вычислити, хѣба додати ще тую, що ей привѣсь «Свѣтъ», що «Совѣтъ» писавъ до Ун-гвара, чтобы намъ, же при-слали вѣдѣтамъ трохъ свя-щенниковъ, котры могутъ бути и чистои крови мадя-рами, чтобы только писа-лись дубельтовымъ «се». — Отъ и вьсо. А хто знає бѣльше, най скаже!

Яка-жъ користь для амер. Руси?

О, користь величезна! Але — прошу не смѣятись — я не скажу, бо... бо самъ не знаю.

Однакъ все таки добрымъ окомъ можна де-що дослѣ-дити. Огъ редакторы «А. Р. Вѣстника» менше гавкали на «пѣльско-вѣкрайне-радикально-соціалістиче-скихъ-франковско-галицкихъ-пѣльщакѣвъ». Було менше явного ворогованя, а навѣтъ певна позѣрна грѣчностъ та згода, але за се лѣдпольна работа «русскихъ мадяро-вѣвъ» (пѣдъ котрыми розу-мѣю только пару люденъ зъ угорской Руси, котры хо-тѣли-бъ вьсѣхъ за чубъ во-дѣти) вьмоглась такъ, що «касієровъ Совѣта» вже бу-ло того за богато и вѣ часѣ конвенціи «Соединенія» хо-

тѣвъ закладати нове това-риство священниковъ. Ре-шѣта вьсо было по давньому. Парташкаретво и муфоване панѣвъ превелебныхъ цвило, якъ черше; народъ темный не знавъ та не знає вѣ бѣль-шости, що робити, и вѣд-даєсь своимъ налогомъ та жѣе своимъ житємъ; а тй, що тому рѣкъ вѣдограли ролю быка зъ червоною плахтою, тѣпаты ся. Се-жъ вѣ певной части и ихъ за-слуга такой «красно-рѣчи-воє» дѣяльности «Совѣта» вѣ першѣмъ роцѣ.

А хто хоче знати, що даль-ше буде, то най сытає у самого «Совѣта», бо пѣсля новыхъ вѣстей, свѣжй збо-ры зъ делегатами церков-ныхъ громадъ вѣдбудуть ся, але ще дня, мѣсяця и року не вызначено.

Тыхъ пару листочковъ у-важавъ я за потрібне ки-нути въ ту ювилейну рѣч-ницю, чтобы звеличати па-мять важной хвилѣ вѣ исто-ріи амер. Руси. — Кинувъ я ихъ по щирости, а сли вѣ чѣмъ не бувъ доклад-нымъ або змыливъ, то про-шу не лаяти але справити.

Ант. Вончевскій.

Панщина по плейзахъ.

Розвѣялась рожевий думки! Розбились надѣи! Рай пере-мѣнивъ ся въ пекло, и вѣль на Америку на панщизна-ну, невѣльничу. Особливо по далекихъ, чорныхъ плей-захъ, де брехи, та шанды та коксѣи пѣчь свѣчать о томъ, що люде тамъ жѣють, а не якй звѣрѣта. Пѣйшли на марно ясній мысли, идуть на марно здоровй руки, про-падаютъ люде. Якъ цвѣнта-рѣ выгладяють плейзы. Якъ великій грѣбовица, въ ко-трыхъ и живй вже смертію дышуть.

Що каже о нихъ ученый Амери-канецъ.

Що я пишу правду, по-клакуюсь на д-ра Спаяра*), котрый такъ пише о одномъ плейзѣ близъко Гейзелтону:

Се мѣстечко, котре я ви-дѣвъ, было оселею чужин-цѣвъ и я судивъ ихъ жѣте пѣсля того, якъ они жили въ краю и менѣ здавалось, що они добре жѣють. (Су-дячи-жъ ихъ жѣте пѣсля

*) America's working people, by Ch. Spahr Longmans, Green — Co. New York.

американской мѣрки, оно было лихе. Мѣстечко се не было вѣльне. Що еще по-кизувало на яку-такую вѣль-ностъ, то се, що по стрѣй-ку въ Лятимерѣ майнеры могли кликати доктора, до-хорого, якого хто хоче. Пе-редъ страйкомъ они мусѣли брати компанічного доктора, за що компанія стѣгала 75 цнт. каждого мѣсяця або 50 цнт. вѣ каждѣмъ поодинокѣмъ випадку. По страйку они брали доктора, якого хотѣли замй..... Друга при-чина страйку, компанічний шторы, не зѣстала усунена.

Въ томъ вѣзглядѣ стѣсунки були майже такъ лихй, якъ на полудни (South). Пѣйду брали люде каждого пѣт-найцѣтого, але только до першого. За два тыждѣи компанія зѣстала имъ дов-жна. Въ той способъ только дуже ошадный могли денде куповати, якъ въ компані-чыхъ шторахъ, та навѣтъ они не важились сего чини-ти..... Пенсильвенійскій соймъ (legislature) выдавъ право, що вся работа по майнахъ має бути плачена готовыми гѣишми, але до-давъ слѣнце «on demand», зн. на жадине майнерѣвъ. Для каждого-жъ поодинокѣ-го майнера жадали грошей, коли компанія волить пла-тити чеками въ шторѣ — значить жадали увѣльненя зъ работы.... Що до прак-тичъ компанічного мѣтору, то найгѣршю она есть зъ продаванемъ пороховъ. Ко-жый майнеръ має куповати пороховъ въ компаніи и коли есть работа пѣстойною, май-неръ зъ лебромъ потребу-ють 12 кеѣвъ на мѣсяцъ. За оденъ кеѣ платять ком-панія \$2.75, коли въ фабри-цѣ можна дѣстати кеѣ за 96 цнт. Въ той способъ ком-панія зыскує на мѣсяцъ коло 20 дол. Такъ само дѣсь здѣрство зъ майнер-скою оливою, котру майне-ры по далекихъ плейзахъ мусѣть дорого оплачовати.

Хлопы зъ «баюсами».

Коли такъ дѣе ся въ плей-захъ, де напй люде копа-ють тверде вугле, то не лѣпше дѣе ся въ околици Пѣтсбургъ, де напй люде суть заняты при коксѣвыхъ пѣцахъ. Тамъ они мешка-ють въ компанічыхъ шан-дахъ, берутъ зъ компані-чыхъ шторѣвъ, а компанія такъ стереже нашихъ людей,

що, якъ словѣдъ менѣ нашъ чѣловѣкъ, перазъ лу-чаєсь, що якй тамъ «еу-перъ» заглядає и до горшка, абы знати, якъ жѣють «Гун-герієнєсъ». Хлопы тамъ му-сѣть бути жѣнаты (се по-твердиль такожъ «Herald» зъ Нью Йорку), а якъ ко-трый не есть жѣнатыи му-сѣть мати «баюсы», абы вы-глядѣвъ, якъ жѣнчынъ мужъ

Сунне мѣсто.

Якъ сй немасній стѣсун-ки, котры мы коротенько опи-сали, вѣдбываютъ ся на людяхъ, можемо бачити, ко-ли за симъ же ученымъ Американцемъ подивимось на мѣсто Гометедъ коло Пѣтсбургъ. Вѣнь такъ гово-ритъ: «Тутъ (въ Гометедѣ) сама атмосфера сѣть часами повна жалю и безнадѣино-сти. Декотры люде боглиєвъ зъ мною говорять. Навѣтъ католицкій священникъ не хотѣвъ о нѣчѣмъ мене по-информовати. Бракъ вѣль-ности подобавъ на бракъ вѣльности въ малыхъ мѣй-нерскихъ плейзахъ вѣходной Пенсильваніи. Навѣтъ на полудни (Савтъ) есть вѣль-нѣише, не говорючи вже нѣ-чого о свободѣ въ Масачу-сетсѣ. Менѣ здавалось, що стара панщина на ново вѣд-жила».

Въ другѣмъ мѣсцѣ такъ каже: «Нѣхто въ Гометедѣ не поваживъ бы ся отвер-тѣ вступити до юни. Пре-зидентъ (компаніи Карнег-ого) сказавъ, що выжєне зъ работы каждого чѣловѣка за такую провину и вѣсь ро-бѣтники зрозумѣли, що се есть основою теперѣшного порядку».

Стара бѣда насъ вѣдшукала.

Я есьмъ певный, що сѣй ученый Американецъ бувъ бы майже всюды такой вѣд-носныи знайшѣвъ помѣжъ нашими людьми, якъ ихъ знайшовъ въ Гометедѣ и ма-ломъ плейзѣ близъко Гей-зелтону. Намъ всюды одна-ково. Насъ всюды тримають въ неволи, чи въ краю на-пѣнскихъ лаялахъ, чи въ Америкѣ пѣдъ чорными да-хами чорныхъ шандъ, п ще чорнѣйшихъ брехъ. Немѣвъ бѣда насъ мусѣть конечно знайти, хоть бы мы вѣдъ пѣи ажъ за спѣе море втѣ-кли. А для чѣго оно такъ?

Павло Тимковичъ.

ДОПИСЬ.

Зъ Beaver Creek, Alta. Canada.

Дсходять насъ вѣсти зъ другихъ сторѣвъ Канады, что черезъ посуху и моро-зы лихй сего року будутъ урожаѣ. Въ нашѣй однакъ кольоніи рѣчь має ся про-тивно; весна була гѣрна, дошу недостаткомъ, а и лѣ-то дописує во вѣсѣмъ хлѣбо-робамъ. Якъ такъ далѣше пѣде, то будемо мати бога-тй жнива и хлѣба до волѣ. Дня 10. юлія прѣйхавъ до нашѣи кольоніи о. За-клянскій зѣ Спол. Державы. Дуже се утѣшило насъ вѣсѣхъ, бо мы вѣдъ давна чекали вже на своего душ-пастыра, и слухати поль-скихъ и французскихъ мисіо-нарѣвъ зъ ихъ агітацією на шкоду нашего обрядъ, зъ польскимъ патріотизмомъ и эзуніцими идеями цѣлкомъ нехотѣвъ о нѣчѣмъ мене по-информовати. Бракъ вѣль-ности подобавъ на бракъ вѣльности въ малыхъ мѣй-нерскихъ плейзахъ вѣходной Пенсильваніи. Навѣтъ на полудни (Савтъ) есть вѣль-нѣише, не говорючи вже нѣ-чого о свободѣ въ Масачу-сетсѣ. Менѣ здавалось, что стара панщина на ново вѣд-жила».

Однимъ словомъ если такъ далѣше пѣде и о. Закли-нскій схѣче тымъ пѣиро зня-тись, то наша кольонія бу-де мати славу найлѣпше зъорганизованѣи рускои гро-мады въ Канадѣ.

Посвячене нашѣи церкви вѣдбулось дня 5. августа, про що ширше напишу дру-гимъ разомъ.

Лешко Карпецъ.

Розмова кума Гриня зъ Василемъ.

Гриня: — Где-жъ то вы куме остатными часами перебували, що вже вѣдъ довниго часу не бачу васъ и дѣлчого такъ зле выгладяете?

Василь: — Отъ дѣйте менѣ чистый спѣкой, неца-сте мое тай годѣ! Я ледво лаку по свѣтѣ и дивую ся сѣмъ собѣ, що еще дыхаю.

Гриня: — Що жъ то вамъ такого прѣтрафѣло ся, може, сохрани Господа, я-кій выпадокъ?

Василь: — Та, дякува-ти Богу, выпадокъ нѣ, але

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

„Свобода“

часопись для руского на-рода въ Америкѣ и органъ «Р. Н. Союза», выходитьъ что тыждя въ Середу и коштує:

Въ Америкѣ на роѣкъ \$2.00
„ „ „ пѣвъ року 1.00
„ „ „ чверть року 50
„ „ „ оденъ мѣсяцъ 18
До старого краю на роѣкъ \$3.00

Адресъ:

„SVOBODA“
P. O. Box 418. — OLYPHANT, PA.

Грошѣ треба посылати въ реджістрованѣмъ листѣ, або черезъ експресовый або поч-товый money order (монѣ ордеръ).

Хто хоче, чтобы его ад-ресъ змѣнити, мусѣть по-дати намъ, кромѣ нового, такожъ свой старый адресъ.

Увага.

Хотѣй приступити до „Союза“ най посылають вѣступне и мѣсячне до ка-сієра:

Mr. Alex Szlanta,
Postmaster.

MAYFIELD, PA., Lack. Co.

И увѣдомлять секрета-ра пѣдъ адресою:

D. D. Pyrez,
P. O. Box 355,

OLYPHANT, PA., Lack. Co.

Хто хоче записати собѣ

одиноку, * * *

* РУСКУ, * * *

* РОБОТНИЧУ ГАЗЕТУ,

най пише на адресъ:

„SVOBODA“

P. O. Box 418,

OLYPHANT, PA.

Ставъ Шупакъ Олекса передъ судомъ. Свѣд-ковъ, присяжныхъ судѣвъ, панѣвъ адвокатѣвъ, судѣвъ тымъ тѣмѣнна... Пытають на рѣчній спо-собъ, пишуть протоколы, а вѣнь все одно и то само:

— Я Гриня не повѣсивъ... я о нѣчѣмъ не знаю... я того дня косивъ на паньскѣмъ ланѣ.

Скѣнчивъ ся процѣсъ. Присяжнй вѣѣ одно-голосно сказала: «нѣ» — вѣнь не убивъ, не по-вѣсивъ брата. Судъ выправдавъ Олексу и пу-стилъ на волю. Ажъ лѣкше вѣддыхнувъ. Уже такъ близъко бувъ коло шибеницѣ, що бачавъ, якъ катъ до него забѣрає ся, а тымчасомъ вѣнь на воли... сѣмъ судъ справедливый орѣкъ, що вѣнь невинный...

Вертає Олекса до дому, та якоєс не злегчѣ-ло ему на совѣсти, не вѣихомарила ся его грѣш-на душа, хоть присяжнй узнали, що вѣнь не дупогубъ, хоть судъ орѣкъ, що вѣнь невинный.

Иде дорожю, стрѣчаютъ ся зъ нимъ кумы, сусѣды, знакомй, а кожде шепче ему до уха.

— Ты вѣнатель! Ты повѣсивъ брата, згу-бивъ невинну душу! Ты вѣивъ своего стрыка! Въ хатѣ застаєшь его трупъ... бѣдному стар-цеви сердце пукло зъ горя, не могъ пережить смерти своей дѣтныи, своего единого сына.

Пѣдходитъ жѣнка къ Олексѣ и кричить:

— Чѣловѣче, я зъ тобою не могу жити! Ты разбѣйничъ! Въ тебе лихй духъ вселѣвъ ся. На край свѣта втѣкаю, сыру землю хочу пры-ти, пѣбъ только тебе мои очи не видѣли!

Зьявляє ся отецъ и кричить до Олексы:

— Щезай душогубе! выроде поганный, ще-зай вѣдъ мене! Не сына выгодувавъ я, а люгу змѣю на сорѣмъ и горе, а людямъ на соблазнъ.

— Сотѣно зъ моеи крови и зъ пѣдъ мого-серця! Вѣдай-же ты бувъ заснѣтивъ ся въ мойй утробѣ, не була-бъ я дѣждала ся такого пору-ганя и такой неславы!

— Чѣго вы хочете вѣдъ мене? — пы-тѣе Олекса. — Де маєте доказы, що я повѣсивъ брата?

— Той шнурѣкъ, душогубе! Тоѣ шнурѣкъ, що у покійника знайшли на шѣи! — кричать батько и мати.

— Такъ, такъ! по томъ шнурку мы вѣсѣ пѣзнали! — загорала цѣла товпа — ты душогубъ!

— Неправда! — кричить Олекса. — Не-правду кажете вѣсь... То не шнурѣкъ, а мѣтузъ вѣдъ телятъ...

— А-а-а! маємо его въ рукахъ! — заревѣ-лъ товпа въ лютости. — Самъ зрадивъ ся! Заразъ зъ нимъ до суду!

— На що до суду? Ха-ха-ха! Ще разъ до суду? Заразъ до суду? Заразъ ось-тутъ на сѣмъ стѣговѣ при дорожѣ... тутъ... ему и амѣны! —

— кракнули присяжнй, що недавно повѣли: «нѣ», вѣнь не душогубъ, не вѣнь повѣсивъ брата. —

— Проси грѣшнику прощєня не у Господа а у того сонця, що на тебе только чѣсъ свѣтило! Прѣсти ся зъ поганнымъ своимъ жѣтемъ... не бо-гато вже маєшь дыхати...

Сто рукъ вхопило Олексу Шупака, прива-зало горѣлицъ до колоды и радѣть раду: хто першй має вѣбити ему дыхъ у праву руку.

— Занехайте се, людоньки чеснй! Не пог-нѣть своихъ рукъ грѣшною плѣню! — радѣвъ вѣковий старецъ-праведникъ, — здайте ся на Господа!

— Нѣ, менѣ его дайте въ руки! Я ему до-гожду такъ, що и черваки не погодуютъ ся! — сказавъ опришокъ-палѣй, що недавно выйшовъ зъ вѣзницѣ.

— Палѣви! палѣви вѣддати его до руки! — заговорила товпа. — Нѣхто такъ не покарѣе злодѣя, якъ другй злодѣй.

Палѣй, гордый зъ порученого ему катѣнско-го уряду, вхопивъ за розжарєне зѣлѣзо, встро-мивъ Олексѣ Шупакови за пазаху и ставъ при-говорювати:

— Найперше слѣды мѣтуза выпѣчи ажъ до кишокъ... потому руки, ноги, а вѣкѣнцы очи, уши и языкъ.

— Боже милостивый будь менѣ грѣшному! — застѣгнавъ Олекса и... пробудивъ ся...

Передъ нимъ стоялъ стрѣйный братъ Гринъ зъ черпакомъ и скропѣвъ ему голову зимною водою. Парубчакови ажъ слезы въ очахъ стѣгали, лице вкрывала смертельна блѣдѣсть.

Олекса хотѣвъ въ першѣи хвилѣ кликати людеи о помѣчѣ, чтобы гонили вѣдъ него духа. Але замѣтивши, що вѣнь такъ помѣжъ стрыко-выми околѣтами, а мѣтузъ вѣдъ телятъ за па-заху въ шкѣру вгрызъ ся, прѣтямивъ ся... Ему стало лѣкше... То бувъ только сонъ — сляпнѣи Господа! — але лѣчный, гѣдкій сонъ, бѣдйи нѣ-кому такъ не снілось!

— Що тобѣ стало ся, Олексо! ты не на ро-бѣтѣ? — пытавъ Гринъ. — Стогнешь тутъ пѣдъ стѣдолою, ажъ я до хаты зачувъ. Ты мабутъ хорый!

— Дай менѣ спѣкой! не пытай ся! — ледво промѣшавъ Олекса, зѣвѣвъ ся на ноги, потягнувъ до своей хаты, немѣвъ по тяжкѣи, довгѣи недужѣ.

Въ хатѣ вхопѣвъ за вѣкѣ старого сусѣщѣца. Прѣждѣица судина стала купѣю пороха, а зѣ хвилю горѣла, трѣщала въ пѣчи... разомъ зъ мо-тузомъ вѣдъ телятъ, тою памятку давныхъ, лѣшихъ часѣвъ.

Въ мѣру, якъ сусѣкъ догаравъ и попелѣвъ мѣтузъ, лѣкало и Олексѣ Шупакови на совѣ-сти. Погасъ огонь, — погасла зъ нимъ и гадка братѣубѣйства... на вѣки погасла.

Ст. Ковалѣвъ.

Въ Пенсильваніи.

I.

Чудесный вечеръ на дворѣ.
Скѣнчивъ ся денный жаръ:
По працѣ чорной зъ пѣдъ землѣ
Дѣставъшъ майнеръ-угляръ
И втѣвншй, рѣдйи, мѣвъ дѣтя,
Сѣнѣтитъ за мѣсто въ даль;
Тамъ цвѣтѣвъ, травѣвъ и житя,
А воздухъ, мѣвъ кришталѣ.

II.

Бже гень пѣзненько, девѣтъ бе —
Въ гѣтѣлѣхъ гамѣръ, спѣвъ:
Тамъ бѣдйи майнеръ пиво пе
И напѣтѣшь ще невѣпѣвъ;
Вѣвъ въ чѣрцѣ пѣва топѣтъ все,
Надѣю, страхъ, заводѣ. —
И те, что завтра принесѣ
И своей працѣ плѣдѣ...

III.

Гуляють люде, бѣнда тѣе,
Вѣчыасъ майнеръ днѣсь,
И его до пѣсти тягає прѣ
И вѣнь сѣму неопрѣсь.
Въ пѣтъ дѣвъ опѣла чути скрѣзь:
Усунувъ ся закопѣ!
Жѣпѣхъ-майнеръ до него влѣзъ,
А тамъ — чекавъ го грѣбѣ...

Сана Чернецкій.

вѣдь колькохъ днѣвъ моя жѣнка причепила ся до мене, якъ дѣдько до сухой вербы и грязе мовъ иржа зельзо, (а на таке не треба и выпадку). Якъ знаете, недавно вѣдбула ся конвенція «Р. Н. Союза», до которого я належу, тамъ ухвалено якийсь нові «палѣграфы» чи права, щоби вѣд члѣны належачі до сего товариства, стрѣляли ся, умерали вѣдъ сварки, білки, пятаки и т. п., за що они не будуть плачувати посмертного. Моя жѣнка вычитала то гдѣсь въ якийсь бабскій газетѣ и теперь сварить ся зѣ мною на забѣй, по що я до такого товариства записувавъ ся, вѣроче день и нѣчь, а часомъ и горнець або мѣтлу бере до рукъ... Кажу вамъ, приѣде ся утѣкати.

Гриць: — Але-жъ бѣйте ся Бога, куме, то все неправда! Я бувъ самъ лично на конвенції, знаю, що вѣдъ делегаты сѣи конвенції були выбрані члѣнами «Союза», не бачивъ вѣхто мѣжъ ними божевѣльныхъ — а все, що они ухвалили служити для добра такъ поодинокихъ члѣновъ «Союза» якъ и для цѣлого товариства. Скажѣте менѣ якъ зове ся та газета, що такий дурницѣ написала и хто еѣ выдае?

Василь: — Я не знаю, що за имя має та газета, але той що еѣ выдае зове ся такъ якъ рѣчь якогось ово-чу чи огородовины. Отъ такъ крутитъ ся менѣ на языкѣ...

Гриць: — Гмъ, гмъ, якже вѣнъ бы ся мѣгъ называти? Може огорокъ?

Василь: — Нѣ.

Гриць: — Може хрѣнъ або гарбузъ?

Василь: — И то нѣ.

Гриць: — Та може я-блоко, черешня, вишня, грушка або с...

Василь: — Грушка, грушка! То вѣнъ выдае сю бабку газету.

Гриць: — О, я вже знаю, ся газета зове ся «Свѣтъ» и еи выдае о. Грушка, перша пружина царскаго агитаціи въ Спол. Державахъ и наибѣльшій ворогъ «Союза». Я его знаю добре, а его газету читавъ тожъ. Тамъ самі сплетѣи и ненависть противъ «Союза». Раджу ддятого вамъ и вашѣи жѣнцѣ не читати того, що пишуть рѣжнй грушки, анѣ грушокъ нѣколи не ѣсти (особливо падалокъ и гналиць), бо можна часомъ розвольнене.... Впрочемъ приѣдѣтъ завтра до мене и я оповѣмъ вамъ за все, т. е. за о. Грушку, его газету «Свѣтъ» и т. п. рѣчи, котры вашѣи жѣнцѣ заострили я-зичокъ (и такъ не тупій), а вамъ насыпали такого бо-бу за пѣкѣру.

Подслушавъ Черепакъ.

НОВИНКИ.

— Помните на „Руско-Народный Домъ Емиграційный въ Америкѣ“ и высылайте жертвы до кассера поѣдъ адресую: Mr. JOHN PARYLAK, 436 East 76 St., NEW YORK CITY, а заравномъ уведомѣтъ о томъ секретаря поѣдъ адресую: Mr. K. KISCZOV, 102 MORRIS ST., JERSEY CITY, N. J.

Комитетъ.

Зѣ Русинѣмъ не жаргуй! Зѣ Канады пишутъ намъ, що о. Заклинскій посвя- тивъ 15 го юлія церковь въ Winnipeg, а 17-го въ Gonor. Епископъ, о. Кулявий и имъ подобный мало що не по- казались зѣ той причины. Они выклиаи о. Заклинско- го и тѣхъ що до сѣихъ цер- ковь належать, за що о. Заклинскій повывклиае ихъ. Добре имъ такъ. Они, вид- но, не знали, що о. Заклин- скій давно вже именованый генеральнымъ викаріемъ на цѣлу американску Русь.

Забобонный христіане. По смерти одного парѣбка въ селѣ Пусты-Шушакъ (ны Угориниѣ) повстала въ лѣтъ велика посуха и по- томъ великій гучѣ зѣ грома- ми, черезъ що люде понесли богато шкѣды на поляхъ. Люде яновили, що небѣ- щикъ Іосифъ Шуркѣ ходитъ по смерти и що его духъ есть пріичиною тѣхъ не- щастѣ. Ддятого колька па- рѣбковъ вѣдконало въ нѣчи грѣбѣ, отворили трумну и коломъ пробѣи ему сердце, абы болѣше не мѣгъ вста- ти и ходити по свѣтѣ... Отъ до якого звѣрства до- водитъ неразъ бракъ пра- вдивого духа христіанско- го и науки!

— Якъ за минувшихъ 11 лѣтъ такъ и сего року въ Пенсильваніи вѣдбудѣсь рѣльнична, механічна и про- мыслова выставка въ Mt. Gretna, Pa., а то почавши вѣдъ 20—24. августа. На выставу ся сходять ся фар- меры, промыслѣвцѣ, бизнес- мены и другі. День 23-го августа буде спеціально днѣмъ редакторѣвъ, Editors' Day. Въ томъ днѣ зѣйдуть ся на выставу майже вѣдъ редикторы середной и вѣхѣ- дной Пенсильваніи, где не лишъ будутъ оглядати вы- ставу, але такожъ познако- млювати ся разомъ, держати бесѣды и т. и.

— Землетрясене навѣ- стило мѣсцевѣсть Тингикъ въ стейтѣ Ютагъ днѣ 1-го с. м. Було оно такъ силь- не, що луде правдуючи въ копальняхъ трохи не зѣста- ли заспаній землею. Коль- ка отворѣвъ копальняныхъ сѣтъ, сильно uszkodженъ, а наибѣльше въ копальнѣ Mamouth.

— Одна газета въ Нью Йорку отримала въ недѣлю безименный листъ вѣдъ я- когось милосердного анар- хиста, въ котромъ доносѣтъ, що на томъ самѣмъ мѣтингу на котромъ выбрано Брес- ся, щѣбъ застрѣливъ ита- лійского короля, назначе- но жеребомъ такожъ яко- гось Артура Іобавелѣ для позбавленія житя McKinley-я.

— Оденъ рабинъ дуже побожный, богобоязливый, и моральный, котрый не позволяе въ себе навѣтъ когужови мати болѣше якъ одну курочку, — оженивъ ся недавно ажъ зѣ трема жѣн- ками, перейшовши на маго- метнѣнску вѣру.

— Въ Будапештѣ розѣй- шла ся поголоска, що архи- епископъ Стефанія, котра недавно вѣддала ся за угор- ского шляхтича Lonyau — покинула своего чоловіка и хоче взяти розвѣдъ.

— Передъ колькома лѣ- тами оденъ Русинъ въ Джер- си Сити Н. Дж., родомъ зѣ Подгяецъ оженивъ ся бувъ зѣ полькою и зѣ нею самъ синоплявъ ся; сего мѣсяця его „люба“ жена утѣкла зѣ однимъ полякомъ въ свѣтъ за-очн на нову, зелену траву.

— Три Building & Loan Associations, що мають го- ловный офісы въ Питсбургѣ, перестали робити бизнесъ. Наші люде зрѣблять добре, если будутъ держатисъ зда- лека вѣдъ всякихъ Building and Loan Associations.

— LANSFORD, Pa. по- рожный. О. Петро Кешелякъ поѣхавъ на парохію до Cleveland, Ohio.

— Люде! не держѣтъ гро- шей дома, абы по жидахъ, але несѣтъ до банку, бо колись пожалуете.

— Всѣ наші бизнес- мены повинны оголоситисъ въ нашѣи рускѣи газетѣ „Свободѣ“, а люде повинні лишь ихъ підтримувати. Рѣвно-жъ наші брацтва по- винны дати до „Свободѣ“ имя своего предсѣдателя и секретаря, и такожъ мѣсе- где и часъ коли вѣдбуду- ютъ ся мѣтинги. Цѣна за такой оголошени дуже низ- ка. Пинѣтъ до редакціи а довѣдастѣсь.

— Въ Scranton заваливъ ся Merchants' and Mecha- nics' Bank, а не жадевъ дру- гий; грошѣ не пропали нѣ- кому.

— Въ Buffalo, N. Y. у- меръ оденъ молодой Русинъ, въ питалии по двотыждне- вѣи слабости. Небожикъ не належавъ до жадной орга- низаціи.

— Парохія въ McAdoo, Pa. опорожнить ся днѣ 5. ве- ресня с. р.

— Зѣ горяча умерло въ пятницу 5 людеи въ Фила- дѣлфіи и 5 въ Питсбургѣ.

— Въ Гаванѣ, головномъ мѣстѣ Кубы, 52 людеи хо- ры на жовту фебру.

— Перунъ вѣбивъ фермера въ Belvidere, N. J.

— FITZSIMMONS побивъ Рулина въ шестѣмъ раундѣ въ Нью Йорку, минувшой пятницѣ.

— 50 майнерѣвъ що ро- блятъ для Nay-Aug Coal Co. въ Scranton, Pa. застрай- кували.

— Сегорѣчний жнива въ Сполуч. Державахъ не ду- же добрый; фермеры мають подставу бути недоволе- ными.

— Не важте ся лучити вапчикъ пайпъ, зѣ пайпамъ Sewer Company, що робять теперь на Lackawanna ули- ци въ Олифантѣ. Се значи- ло-бъ запродаи себе и свои дѣти въ руки топ- компани.

— Конвенція майнерѣвъ въ Гейзелтонѣ, Па. радить вѣдъ повѣдѣнка о докованю, двотыждневѣи пейдѣ, цѣнѣ за порохъ, важеноу угля и подвыспеню платнѣ.

— Агентомъ „Свободы“ на Jersey City, New York, Brooklyn, Newark, Bayonne, Passaic, Elisabeth, Elisabeth- port, Bloomfield, Perth Amboy и околици е Стефанъ Ка- лакука, 125 Essex Str., Jersey City, N. J. Вѣнъ має право коллектовати грошѣ за „Свободу“ и адвертай- зменты.

Редація.

Взрѣсть емиграціи.

До Сполуч. Державъ при- было емигрантовъ:

Народлѣсть:	1898—1899 р.	1899—1900 р.
Ормънѣ	641	841
Чехѣвъ	1.935	2.329
Кроатѣвъ	6.837	8.906
Англичѣвъ	4.258	4.346
Французѣвъ	2.013	1.969
Нѣмцѣвъ	21.219	23.382
Грекѣвъ	2.351	3.734
Россійскѣ жидѣвъ	27.086	44.520
Италійскѣвъ	21.637	25.200
Италійскѣвъ	76.480	82.329
Латовцѣвъ	6.033	9.170
Мадарѣвъ	4.517	11.351
Польскѣвъ	23.015	36.855
Русинѣвъ	1.375	2.653
Скандинавцѣвъ	16.034	22.857
Словакѣвъ	13.550	25.392

Русинѣвъ певно прибуло болѣше, але много поділи себе за «мадирѣвъ», а часть за «польскѣвъ». Зѣ тѣхъ е- мигрантовъ было неписмен- ныхъ:

Италійскѣвъ	40.016
Польскѣвъ	10.172
Россійскѣ жидѣвъ	8.173
Словакѣвъ	6.581
Литовцѣвъ	2.541
Кроатѣвъ	2.335
Русинѣвъ	1.924
Мадарѣвъ	1.718
Нѣмцѣвъ	1.009
Австрийскѣвъ	611
Грекѣвъ	571
Скандинавцѣвъ	69

Програма вечера деклам. музык. зѣ- представленемъ театр. у- строенияго читальнею въ Мейфілдѣ днѣ 16. авг. 1900 р. яко въ память 9-ои рѣчи ницѣ смерти бл. п. Ивны Наумовича.

1. Вступне слово и водъити о житю и дѣяноспіи П. Наумовича.
2. Хоръ — Пріиклоніи Господа — Борт- лисского.
3. Декламация — Слава Руси — выгол. Марія Хованьска.
4. Бандъ — Дума в Коломийка — Ты- мольского.
5. Представленіе „Зѣвѣченый Юрко“ ко- медія зѣ спѣвами въ 2 дѣйствіяхъ, Івана Наумовича.

ОСОБЫ:

- Стефанъ Чорноушъ, господаръ Ст. Пейго Допа, его жинка — Марто Шлянта Юрко, ихъ сынъ — Миканѣлъ Фуртанъ Глена, ихъ дочка — Марія Хованьска Глазовичъ, реалтѣи — Архънъ Трембачъ Проппъ Николай, ст. выс. вѣнѣ, А. Гела Никола, вѣйтъ — Николай Гела Семенъ, радный гром. — Петро Іузеи Миронъ, радный гром. — Андрей Телѣвъ Василь, присяж. — Андр. Иванъ Цигалъ. — Алексій Шлянта
6. По 1-омъ дѣйствію декламация „Наша дорога“ — Іосифъ Давидичъ.
 7. Хоръ — Потугуръ изъ рускиихъ народ- ныхъ пѣсней.
 8. Бандъ — „Overture“.
 9. Декламация — „Мое сердце не ту- жа“ — Варвара Гела.
 10. II дѣйствіе „Зѣвѣченый Юрка“
 11. Хоръ — Многая лѣта.
 12. Бандъ — Маршъ рускій.

— Маешъ дѣти? Чому жъ не запишемъ ихъ до „Р. Н. Союза“? Комтѣе липѣ 25 центѣвъ на мѣсяць, а дѣти умирають дуже часто, ча- стѣйше якъ старшіи.

ПОСМЕРТНІЙ ВѢСТИ.

Олека Киларъ, родомъ зѣ Синявы, пов. сянодкого, Галичина, члѣнъ бр. св. О. Николая въ Pittsburg, Pa. и члѣнъ „Р. Н. Союза“ ч. гол. кн. 1846, днѣ 21. юлія б. р. зѣоставъ убитый тре- номъ.

Діонизій Свагла, родомъ зѣ Оlyphant, Pa., сынъ по- койного К. Сваглы, члѣнъ „Р. Н. Союза“ ч. гол. кн. 999, днѣ 28. юлія б. р. у- меръ на запалене кишокъ. Вѣчная имъ память!

ВСЯЧИНА.

1. АФОРИЗМЫ О ДѢВЧАТАХъ. Рожница межъ виномъ а дѣвчи- пою есть тая, що вино стае лѣьше чимъ старше, а дѣвчина противно.

2. Если кто вѣспомне сѣйнайцѣ- лѣтній дѣвчинѣ о жениховѣ, то перше еѣ пытане есть: «який вѣнъ?» Двѣцѣлѣтняя дѣвчина зновъ пытае ся впередъ: «а чимъ вѣнъ есть?» Трѣцѣлѣтняя дѣвчина наймудрѣй- ша, бо пытае напередъ: «а де-жъ вѣнъ есть?»

3. Дѣвчина такъ довго вѣрна своему нареченому, якъ довго другого не побачитъ.

ПЕРЕДЪ СУДОМъ. Судія: — Чи вы вже були коли карай?

Свѣдокъ: — Судово еще нѣ, але маю велику нару въ дома, бо меш- каю зѣ свекрухою.

ПАСИВНЫЙ ДОЛЯРъ. А.: — Ддячего той долларъ на- зываея пасивнымъ?»

Б.: — Бо я вже три днѣи чѣмъ его въ кишени и моя любя жѣнка его не знайшла.

СТАРОКРАЕВЫЙ ЦИРУЛИКъ. Селянѣвъ: — А колько вы пане Гершко схѣтѣли-бѣте вѣдъ мене за вырване одного зуба?

Цируликъ: — За кожду годинау 50 кр.

ПОСѢДНЧА ВѢДПОВѢДъ. — Добрый день, мой дорогой пріятелю, якъ тобѣ поводитъ ся, тай що робить?

— Довга — вѣдповѣвъ запы- танный.

НА БАЛЮ. Хлопецъ: — Скажѣте менѣ пан- ю Маню, въ який вѣдъ повинні — послѣ вашей думки — двѣтата выхѣдѣти замужъ.

Дѣвчина: — Менѣ здаея, що въ момѣ вѣдѣ найлучше.

ПОШОВѢ ЗА ПОРАДОЮ.

Адвокатъ: — Який способѣмъ образивъ васъ папъ Лобѣсъ?

Мѣщанинъ: — Вѣнъ сказавъ до мене, абы я собѣ ишовъ до чорта.

Адвокатъ: — Но и що-жъ вы потѣмъ зрѣбѣли?

Мѣщанинъ: — Я прійшовъ до васъ, пане гадукать.

Въ Патерсонѣ, Н. Дж. есть най- лучше зѣорганизована группа аме- риканскихъ анархистѣвъ и зѣ той группы походять Каetano Бреші, Ита- ліанецъ, котрый замордувавъ ита- лійского короля Гумберта.

Въ 1447 роцѣ въ Англіи вы- дано законъ, що кождый «айришѣ» має голити бороду и вуса (забули долати и голову).

— Наибѣльшій пожаръ мавъ бути въ Чикаго 1871 р. Огонь обнявъ бувъ 2,000 акровъ землѣ, а спалило ся маетку вѣрности 195 міліо- новъ дол. въ двѣхъ днѣхъ.

— Якъ на небосклонѣ по- каже ся дуга рано, то есть се знакомъ дощу, а якъ ве- черомъ, то буде погодѣ.

— Хинѣвъ рахують на 400—500 міліонѣвъ думѣ. Докладной статистики Хинѣ нема.

— Астрономы припуска- ютъ, що на небосклонѣ есть цѣи наименше 17 міліонѣвъ кометъ.

— Дванайцѣ дол. и 30 цѣт. пенсіи зѣ касы дер- жавной въ Вашингтонѣ по- бирае лишь 7,051 чоловікъ зѣ Полудневою Каролайны.

— Якъ зѣ каждого плей- зу будутъ наші читателѣ дописовати до «Свободы», то буде «де-що цѣкавого».

— Оденъ фермеръ зѣ О- гайо хоче продати до му- зеумъ въ Вашингтонѣ мы- шаче гнѣздо за \$100. Каже, що въ своѣи шуфлядѣ мавъ вѣнъ розмайтѣ білѣ на \$100, зѣ котрыхъ мыши зрѣбѣли собѣ гнѣздо и выхѣвали мо- лодѣи.

— Половина вѣсѣхъ гро- мѣвъ ударѣ въ воздузѣ, 34 процентъ зѣ вѣсѣхъ громѣвъ ударѣ въ дома, 11 въ де- рева а 9 въ столѣы.

— Оденъ американскій лѣкаръ зѣ Толедо, Огайо, Dr. G. W. McRae, «вынай- шовъ» нову слабѣсть electro- mosi. Вѣнъ каже, що люде въ Америкѣ дуже мало хо- дять ногами, лишь ѣздить по стрѣткахъ, тренахъ, а понеже та ѣзда есть дуже скоро и небеспечна, то се впливає згубно на систему нервовый, люде достають хорѣбы сердца, нирѣкъ и утробы, котру то хорѣбу называе той лѣкаръ — елек- тромозісъ.

Друкарня „Свободы“

выготовляе дуже точно, — скоро и дешево — всякій рѣчи, якъ:

СТАТУТА ДЛІ БРАТСТВЪ, ТІКЕТЫ НА БАЛѢ, ВОДОЗВЫ, ЛІСТЫ

и взагалѣ всякій рѣчи входячы въ кругъ дѣлани друкарнѣ, въ мовахъ: рускѣи, польскѣи и словацкѣи.

Читайте

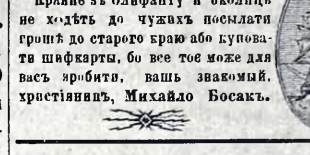
„Свободу!“

Бачѣность! Мой бальсамъ розходѣтъ ся на вѣдъ стороны Америки и много отримавъ я по- дякъ за той лѣкъ, що вже тысячамъ людеи добре зрѣ- бивъ. Виджу, що нетреба кождого тыжня рекоманду- вати его, ддятого толькѣ 2 разы на рѣкъ подымѣ до вѣдъ мости на будущѣность. Однакъ якъ хто заслабне, най до мене наише поѣдъ поданѣю адресѣю. Кромѣ бальсаму можна у мене до- стати найлѣшчу масть на очѣи послѣ реценты д-ра Са- ламона, найсвѣтлѣйшого лѣкаря про слабѣсти очей. Отже схѣвайте се собѣ, що- бѣсте знали и на дальше де маге ся удавати.

Rev. D. Polivka, Box 200, Nothampton, Pa.

МИХАЙЛО БОСАКЪ,

нотарѣ публичный, — посылае грошѣ — продае шифкарты.

КОЖДЫЙ

Каждый може теперь друковать листы и иншія потрібныя письма.

Мои новы ма- шинки до друко- вания ч. 4, на котрыхъ можна друковать вели- кими и малыми буквами чисто и ровно вже суть готовы.

Адресуйте листы: S. Keltonik, PUNXSUTAWNEY, PA.

ВЕЛИКИЙ КОМПАНИЧНЫЙ СТОРЪ Russian Mercantile Co. Ltd.

— ВѢ — Shamokin, Pa. 327 Shamokin st.

Наибѣльшій рускій компаніичный сторъ въ Аме- рицѣ. Заложеныи ще въ роцѣ 1889, а теперь побѣльшеный, украшеный и на ново урядженый. Новый домъ великій, красныи, котрый компанія ку- пила 1896 року за \$18,000 докавуе, що може ком- паніична работа. — Вѣсѣ ро- зумный Русины належать до той компаніи, купують зѣ своего власно- го стору значѣтъ, спомагають самыхъ себе. — Мѣсячно обертае сторъ сумѣю \$2000. Заряджае нимъ: Теодоръ Федько

Иванъ Глова JOHN GLOWA

(POSTMASTER) Excelsior, Pa.

ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.

Всякій потрібный рѣчѣ до житя, якъ такожъ можна куити убраня майнерскіи и звѣчайный. Посылае такожъ грошѣ до вѣсѣхъ частей свѣта, скоро, тано и беспечно.

Продае шифкарты. Не вѣдъ нынѣ вже знаютъ люде солидного Пвана Глову. Р 59

Купуйте книжки и газеты!

Юліанъ Копилянскій (Julian Kopylanski) 424 Shamokin str. ШАМОКИНЪ, ПА.

Перворядный салонъ рус- кій. — Найлучшій напитокъ можна ту достати, якъ: пи- во на шклянки и бутельки, вина розматого гатунку, горѣвки досконалы, цигара дуже добры.

Спѣшѣтъ Братя Русины до своего братчика Юлька.

РУСКІЙ КНИЖКИ МОЖНА ДОСТАТИ въ книгарнѣ рускѣи читальнѣи М. Шахевича.

Адресъ: J. J. Ardan, Box 418, Olyphant, Pa.

